

ідею на основі форсованої інтеграції у світове співтовариство уже зараз можна визнати передчасними. А саме національна ідея майже повністю визначає мету, завдання та зміст виховання моральної особистості. І якщо ця ідея чітко визначена і об'єктивно відповідає потребам нації, то ефективно працює і система виховання моральної особистості.

Для українського суспільства другої половини XVIII сторіччя такою національною ідеєю виступало православ'я, на базі якого в суспільстві розвивалися культура, менталітет, освіта і виховання. Тому пошуки саме такої ідеї виступають головною умовою створення ефективної системи виховання моральної особистості.

Література

1. Беланова Р.А. Гуманізація та гуманітаризація освіти в класичних університетах. – К.: Центр практичної філософії, 2001. – 216с.
2. Гершунский Б.С. Философия образования для XXI века. – М.: Совершенство, 1998. – 622с.
3. Джон Д'юї. Досвід і освіта. – Л.: Кальварія, 2003. – 84с.
4. Коган Ю.Я. Просветитель XVIII века Я.П. Козельский. – М.: АН СССР, 1958. – 188 с.
5. Кониський Георгій. Філософські твори: У 2 т. Т. 1. – К.: Наукова думка, 1990. – 494 с.
6. Кривчик Г.Г. Сучасна українська національна ідея в історичному вимірі. //Грані. – 2006. –№ 2. – С.7.

О.А.Пермяков, Н.І.Зеленкова, Л.В.Григоренко

РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНКИ ЗНАТЬ УЧНІВ

В статье рассматриваются теоретические вопросы рейтинговой системы оценки знаний учащихся: разработка понятийного аппарата, основные принципы, функции, виды и формы, плюсы и минусы, присущие данной системе.

In article theoretical questions of rating system of an estimation of knowledge of pupils are examined: development of the conceptual device, main principles, functions, kinds and forms, plus and the minuses inherent given system.

Постановка проблеми. Відомо, що до 2000 року в

Україні, як і в інших країнах СНД, існувала 5-бальна, а точніше 4-бальна система оцінювання знань учнів. Поряд із визначеними перевагами ця система мала певні недоліки, серед яких можна виділити: 1) суб'єктивізм у виставленні оцінок; 2) відсутність всебічного обліку всіх проявів навчальної діяльності, встановлення зв'язку з усіма видами роботи учнів на уроці; 3) ведення паралельного обліку оцінок (оцінки виставлялися зі знаком плюс і мінус в інших документах, зошитах, відомостях); 4) відсутність єдності вимог у різних учителів та інше.

Уведення в Україні 12-бальної системи оцінювання зняло ряд цих недоліків, але не всі.

Залишився суб'єктивізм у перевірці та оцінці знань учнів; слабе матеріальне забезпечення процесу навчання (відсутність обладнання, реактивів, підручників тощо), не завжди враховується індивідуальний характер перевірки та оцінки знань, відсутня систематичність і таке інше. Причин для цього багато: велика кількість учнів у класі; зникнення у школярів інтересу до навчання; відсутність стабільних і цікаво написаних підручників тощо. Але однією з головних причин такого положення є, на наш погляд, використання в школі технологій і методик навчання, в основу яких покладено "суб'єкт-об'єктна" парадигма. Згідно з нею школяра розглядають як об'єкт навчання, від якого нічого (або майже нічого) не залежить, а все залежить від учителя - суб'єкта навчання, який передає інформацію учням.

Актуальність обраної теми. Проблема оцінки знань учнів не нова. Вона знайшла відображення в роботах Ю.К.Бабанського, І.Я.Лернера, М.М.Скатніна, Н.А.Сорокіна, Л.В.Занкова, В.А.Онищук, В.П.Максименко, В.Ф.Паламарчук та інших учених, які передбачали різні підходи до її вирішення. Поряд з бальною системою оцінки знань та умінь учнів у практиці роботи школи використовуються ще й інші методики й технології. Однією з сучасних технологій перевірки та оцінки знань, умінь учнів є рейтингова система, яка використовується в нашій країні відносно недавно. Питання рейтингової системи оцінки учнів розглядаються в роботах Н.В.Осипчук, П.І.Сикорського, О.Максимова, Т.Хохлова, Т.М.Шевченко,

І.Н.Кулеміна, В.С.Черепанова, І.Лебедь та інших учених.

Мета даної статті полягає в тому, щоб проаналізувати теоретичні питання рейтингової системи оцінки знань учнів: понятійний апарат, принципи, функції, види і форми, а також плюси і мінуси даної системи.

Виклад основного матеріалу. Аналіз літератури з проблеми показав, що вчені по-різному трактують поняття "рейтинг". Так, на думку О.Максимова: "З англійської мови слово "рейтинг" перекладається як оцінка, ранг, положення. Рейтинг об'єкта оцінювання складається із балів за кожну дію у навчанні та іншій діяльності чи експертних оцінок шляхом опитування спеціалістів або спостерігачів за діяльністю учня. Використання рейтингової оціночної шкали створює в класі атмосферу дружнього змагання, активізує діяльність учнів на уроці з метою одержання найбільш високої оцінки. Учні бачать перспективу навчальної діяльності, розуміють цінність кожної своєї відповіді" [3,18].

В.С.Черепанов і І.М.Кулемін пишуть: "Рейтинг(від англ.Rating-оцінка) метод оцінювання, що ґрунтується на судженнях компетентних суддів (експертів). Оцінювання – різновид побічного спостереження. Галузь застосування рейтинга...дуже велика:структурування навчального матеріалу, планування навчального процесу, розробка моделей навчання, оцінка навчальних досягнень, оцінка діяльності вчителя, викладача, оцінка діяльності навчального закладу, інноваційних проектів в галузі освіти, ефективності управління, якості освіти та виховання" [8,79].

І.Лебедь пише:"Рейтинг-це індивідуальний сумарний індекс учня, що встановлюється на кожному етапі поточного, граничного та кінцевого контролю знань. Головне призначення системи рейтингового контролю знань - це ранжирування за успішністю засвоєння матеріалу, що вивчається [2,2].

Існують також інші визначення поняття "рейтинг". Однак, на основі аналізу багатьох визначень можна сказати, що рейтинг - це індивідуальний сумарний індекс учня, що встановлюється на кожному етапі поточного, граничного та кінцевого контролю знань, при цьому ранжирування проводиться за успішністю засвоєння матеріалу, що вивчається,

і визначається за результатами всіх видів занять і варіантів контролю.

Рейтинговій системі контролю знань притаманні певні принципи, функції, види і форми.

У літературі виділяють такі принципи:

1. Взаємозв'язок та взаємообумовленість усіх контрольних завдань, що пропонуються учням.
2. Забезпечення ефективної перевірки якості знань учнів - повноти, глибини, систематичності, міцності.
3. Систему контрольних заходів необхідно створювати так, щоб вона забезпечувала реалізацію різних функцій перевірки.
4. Результативність виконання контрольних робіт оцінювати в балах на основі поелементного аналізу [6.1].

Т.Хохлов і Н.Осипчук називають такі функції рейтингової системи контролю й оцінки знань учнів:

а) навчальну, б) розвивальну, в) виховну:

- навчальна функція - стимулює учнів до систематичної роботи, удосконалення умінь; підвищує рівень засвоєння знань, стимулює активність;
- розвивальна функція - активізує пізнавальну діяльність школярів; розвиває їх мислення, волю, потребу самоконтролю;
- виховна функція - формує у школярів мотивацію навчання, потребу в знаннях; розвиває почуття особистої відповідальності [6,4;4,13].

У літературі виділяють такі види рейтинга: теоретичний, копіювальний, науково-дослідний, творчий [9,5].

Бали теоретичного рейтинга набираються на етапах проміжного, поточного контролю та на семінарах.

Бали копіювального рейтинга набираються при кресленні таблиць, схем, малюнків.

Бали науково - дослідного рейтинга нараховуються за написання рефератів, самостійного дослідження певних навчальних проблем.

Балами творчого рейтинга оцінюється виконання робіт творчого характеру (твори, складання задач, казок, ребусів, кросвордів, програм для комп'ютерної підтримки теми, блока,

модуля).

Разом з тим вважається, що рейтингова система оцінювання знань учнів вимагає відходу від традиційних форм організації навчання, необхідно частіше практикувати семінари – диспути, семінари-рольові ігри, конференції і т.д.; оскільки відхід від шаблону підвищує інтерес школярів до навчання, стимулює їх до творчого пошуку.

Для стимулювання творчого пошуку учнів, підвищення їх рівня і якості знань, при рейтинговій системі оцінювання використовуються стимулюючі і штрафні бали. Стимулюючі (або додаткові) бали нараховуються учням за участь у предметних шкільних, районних, обласних олімпіадах; у підготовці й проведенні предметних вечорів і тижнів; за виконання творчих завдань, випуск газет, виготовлення різноманітної наочності; за акуратне систематичне ведення зошитів; за підготовку рефератів, кросвордів, тестів, роботу в ролі консультанта тощо.

Разом з тим учням можуть нараховуватись і штрафні бали: за пропуски занять без поважної причини; за спізнення; за неакуратне ведення зошитів, за несвоєчасно виконану роботу; за неетичну поведінку і т.д.

Практика показала, що рейтинговій системі контролю і оцінювання притаманні свої плюси і мінуси. До плюсів необхідно віднести:

1. Стимулювання максимально можливого в даній ситуації інтересу учнів до конкретної теми уроку, а відповідно, і до вивченої дисципліни в цілому.
2. Охоплення процесом навчання всіх учнів.
3. Розвиток елементів творчості і самоаналізу, включення додаткових резервів, що обумовлюють підвищену мотивацію навчання.
4. Зміни мислення та поведінки учнів у напрямку більш продуктивної й активно-пошукової діяльності [2.2.]

До мінусів рейтингової системи контролю й оцінювання відносять:

1. Постановку вчителя в жорсткі часові рамки, оскільки його метою стає бажання опитати якомога більше учнів.
2. Значне збільшення навчального навантаження учителя

(перевірка письмових та інших робіт).

3. Збільшення кількості додаткових занять для відпрацювання пропусків, перескладання для підвищення рейтинга (тобто тих видів робіт учителя, які не входять у навантаження згідно з існуючими у теперішній час вимогами та нормами).
4. Відсутність нормативів робочого часу для перевірки письмових контрольних робіт, рефератів, рецензій [9.5].
5. Виготовлення спеціальної додаткової документації, що суттєво відрізняється від традиційної журнальної форми. Найкращим варіантом є створення елементарного (комп'ютерного) варіанта документації (дозволить значно раціоналізувати роботу вчителя та зробити її більш досконалою, звільнить учителя від рутинної канцелярської роботи).
6. Виготовлення великої кількості диференційованого роздаткового матеріалу з варіантами за кількістю учнів у класі (на що витрачається багато часу) [2.2].

Висновки. Аналіз літератури дозволяє стверджувати, що використання учителями рейтингової системи контролю та оцінки знань учнів сприяє використанню різних нетрадиційних форм організації навчання, що в значній мірі підвищує інтерес школярів до навчання, реалізації їх творчого потенціалу, активізації системної роботи, вселяє віру в успіх, покращує ставлення до предмету, що вивчається, дає можливість учням проявити свою індивідуальність, творчі здібності, інтереси, інтелект.

Література

1. Дидактика современной школы / Под ред. В.А.Онищука. – К.: Рад. школа, 1987. – 351 с.
2. Лебедь И. Использование рейтинговой системы контроля знаний // Математика. – 2003. – № 33. – С.1-4.
3. Максимов О. Рейтинг у системі оцінювання знань // Біологія і хімія в школі. – 2000. – № 4. – С.17-19.
4. Осіпчук Н.В. Рейтингова система оцінювання // Математика. – 2004. – № 11. – С.13-16.
5. Паламарчук В.Ф. Першооснови педагогічної інноватики. – К.: Знання України, 2005. – Т.1. – 420 с.
6. Хохлов Т. Багатобальна система контролю знань // Хімія і

- біологія. – 2000. – № 4. – С.1.
7. Чайка В. Основи дидактики. – Тернопіль: Астон, 2002. – 244 с.
 8. Черепанов В.С., Кулемин И.Н. Рейтинговые системы в образовании // Педагогическая диагностика. – 2003. – № 4. – С.79-85.
 9. Шевченко Т.М. Рейтингова система оцінювання результатів навчальної діяльності на уроках історії // Історія України. – 2000. – № 9. – С.4-5.

Л.С.Цоуфал

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ НАВЧАННЯ МОВИ ЯК ЗАСОБУ СПІЛКУВАННЯ

В статье рассматриваются психолого-педагогические условия изучения языка как средства общения.

The article investigates psychological and pedagogical conditions of learning a language as means of communication.

Сучасні підходи до вивчення мови в період реформування й оновлення освіти визначаються як основною функцією самої мови – служити важливим засобом спілкування і пізнання нагромаджених людством культурних цінностей, так і головним завданням школи – вироблення в учнів умінь і навичок комунікативно виправдано користуватися засобами мови в різних життєвих ситуаціях.

Проблема засвоєння мови як засобу спілкування знаходить своє відображення в Концепції мовної освіти 12-річної школи, Національній доктрині розвитку освіти України в ХХІ столітті, Державному стандарті базової і повної середньої освіти.

Формування особистості, готової до активної, творчої діяльності в усіх сферах життя демократичного суспільства, спроможної критично осмислювати суперечливу інформацію і давати їй відповідну оцінку з позицій загальнолюдських і національних цінностей, передбачає підпорядкування роботи над мовною теорією інтересам розвитку мовлення.

Вивчення рідної мови слід вибудовувати з урахуванням методологічних та загальнодидактичних особливостей української мови як навчального предмета, тобто, передбачати співвідношення засвоєння мовного матеріалу та мовленнєвої діяльності школярів із перевагою саме мовленнєвої практики, вироблення у дітей мовленнєвої компетенції як комплексної якості особистості, що проявляється в умінні вести діалог, сприймати й будувати висловлювання різних видів, типів, стилів і жанрів [7,2].

Як відомо, розвиток мовлення учнів відбувається в процесі активної мовленнєвої діяльності. При цьому здійснюється взаємопов'язане і цілеспрямоване засвоєння всіх видів мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння, письмо) як необхідна умова реалізації комунікативно-діяльнісного підходу.

До проблеми розвитку мовлення учнів зверталися психологи і психолінгвісти (Л.Виготський, М.Жинкін, І.Зимня, О.Леонтєв, А.Маркова, Є.Пассов). Комунікативно-діяльнісний підхід до навчання мови висвітлено в працях лінгводидактів і методистів О.Біляєва, М.Вашуленка, О.Глазової, Г.Іваницької, Є.Голобородько, С.Карамана, Т.Ладиженської, М.Львова, Г.Михайловської, М.Пентиліук, Л.Федоренко, Г.Шелехової.

Аналіз наукової літератури дозволяє стверджувати, що проблема розвитку мовлення школярів у світлі вимог комунікативної методики навчання мови є актуальною і потребує подальшої розробки.

Мета статті полягає в з'ясуванні психолого-педагогічних умов навчання мови як засобу спілкування.

У науково-методичній літературі зазначається, що особливість комунікативно орієнтованого навчання мови полягає не тільки в тому, що на перший план висувається практична мета – формування умінь і навичок спілкування. Важливо, що шлях до цієї мети – практичне володіння мовою, тобто практична комунікативна спрямованість – це не тільки мета, але й засіб формування особистості. Адже, як справедливо зауважує Є.Голобородько, “спілкування – це не просто обмін думками, а перш за все одержання нової інформації про світ, про інших, про себе. Важливим є і зміст

спілкування, і форми та прийоми його організації, особливо на уроках, і підготовка інструменту спілкування – мовних засобів усіх рівнів, у тому числі вміле використання слов'янського мовленнєвого етикету” [3,5].

Система роботи щодо формування комунікативних умінь і навичок повинна спонукати учнів до спілкування і викликати потребу в ньому. “Навчатися спілкуванню, спілкуючись, – ось основна характеристика комунікативності” [1,6].

У лінгводидактиці визначено елементи змісту комунікативної спрямованості в навчанні мови. Серед основних названо:

- теоретичні відомості про мову;
- теми для розвитку мовлення;
- навчальні ситуації спілкування;
- текст як основна дидактична одиниця навчального матеріалу.

Комунікативно-діяльнісний підхід до навчання мови в школі ставить певні вимоги до відбору й організації теоретичних відомостей про мову. Необхідно визначити такий обсяг, який би забезпечував учнів необхідними знаннями як основою інтенсивної роботи з розвитку мовлення.

Формування умінь і навичок спілкування буде малоєфективним, якщо його обмежити темами, що включають різнохарактерний текстовий матеріал. Групування текстів у зв'язку з їх предметним змістом дозволяє скеровувати процес розвитку мовлення в змістовому плані, включати проблемні теми, враховуючи інтереси учнів та їх вікові особливості.

Використання навчальних ситуацій спілкування не тільки підвищує ефективність навчання мовлення, але й сприяє формуванню й розвитку інтересу учнів до мови. Важливою вимогою до таких ситуацій є зумовленість завданнями, у процесі розв'язання яких виникають конкретні мотиви спілкування, визначаються комунікативні наміри, добираються засоби їх реалізації. “Можливість створення комунікативно-мовленнєвих ситуацій в процесі навчання, типи таких ситуацій диктуються колом тих пізнавальних, практичних, конструктивних завдань, до розв'язання яких залучаються

школярі. У межах таких ситуацій розгортаються та інтенсивно формуються вміння й навички в усіх видах мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння, читання, письмо)” [8,4].

Важливою характеристикою комунікативно орієнтованого навчання мови є використання тексту як дидактичної одиниці навчального матеріалу. На основі зв'язних текстів учні спостерігають мовні явища, засвоюють мовленнєвознавчі поняття, на їх основі формуються навички породження висловлювання. Опора на текст дає можливість поєднати процеси формування мовної, мовленнєвої та комунікативної компетенції.

Слід зауважити, що комунікативна методика навчання мови передбачає зміну характеру діяльності як учнів, так і вчителя. У навчальній діяльності важливого значення набуває спілкування учня з учителем, мовленнєва активність школярів на кожному уроці. Учитель подає учням нову інформацію, учні, спілкуючись з учителем та один з одним, засвоюють її, оволодіваючи мовленнєвою діяльністю.

Для того, щоб навчити дітей мовленнєвої взаємодії з різними адресатами, треба чітко уявляти, що є цікавим, цінним для різних вікових груп, міських і сільських дітей. Абстрактні теми бесід, що не мають прямого стосунку до дитини, не містять проблемних ситуацій, виконання вправ, що складаються з окремих речень, не сприяють формуванню умінь спілкуватися. Учні будуть виконувати лише вимоги вчителя. Навчальний матеріал і цільові настанови необхідно добирати з урахуванням ціннісних орієнтацій учнів. Тільки тоді смисловий зміст і мовне наповнення навчальних текстів, конструювання власних висловлювань будуть цілеспрямованими, а засвоєння мови і формування мовленнєвих умінь і навичок будуть здійснюватися через реалізацію цікавих для учнів цільових настанов [6,29].

Удосконалення роботи з розвитку мовлення учнів вимагає послідовного врахування специфіки мовлення як особливого виду діяльності на основі найважливіших положень психолінгвістики.

Як і будь-яка інша діяльність, мовленнєва діяльність має такі необхідні компоненти, як мотив діяльності, її предмет, засоби та способи реалізації, продукт і результат.

Процес породження мовлення, за Л.Виготським, реалізується у послідовності “від мотиву, який породжує певну думку, до оформлення самої думки, до опосередкування її у внутрішньому слові, потім – у значеннях зовнішніх слів і, нарешті, у словах” [2,375]. Щось завжди спонукає людину до мовленнєвої діяльності – комунікативно-пізнавальна потреба або якась інша, задовольнити яку можна лише шляхом мовленнєвої діяльності. Сприймання мовлення, як і його породження, теж має бути вмотивованим.

Предмет діяльності розглядається як основний елемент її змісту. Він може бути матеріальним та ідеальним. Предмет мовленнєвої діяльності, як підкреслює І.Зимня, є ідеальним – це думка як форма відображення предметів та явищ реальної дійсності. Висловлювання думки є метою продуктивних видів мовленнєвої діяльності – говоріння і письма, мета рецептивних видів мовленнєвої діяльності – аудіювання і читання – полягає в розумінні думок іншої людини.

Якщо предметом мовленнєвої діяльності є думка, то засобом існування, формування і вираження цієї думки є система мови, її фонетичні, лексичні та граматичні засоби, які мають засвоюватися як способи вирішення певної розумової задачі.

У залежності від форм спілкування може бути три способи формування та формулювання думки: 1) внутрішній (людина включається в реценцію або думання); 2) зовнішній усний (людина включається в говоріння); 3) зовнішній письмовий (людина включається у спілкування з відсутнім партнером у письмовій формі).

Продуктом діяльності є те, у чому вона втілюється. Продуктом говоріння та письма виступає висловлювання, текст (усний або письмовий), продуктом аудіювання та читання є розуміння прослуханого або прочитаного тексту.

Важливим компонентом мовленнєвої діяльності є її результат, який може виражатися в реакції – відповіді людини.

Одиницею мовленнєвої діяльності є мовленнєва дія. Кожна мовленнєва дія спрямована на виконання окремого простого завдання. У системі мовленнєвої діяльності є три підсистеми дій, які співвідносяться з трьома аспектами мовлення – структурним (або граматичним), семантичним (або лексичним) та виражальним (або фонетичним для усної форми мовлення і графічним для писемної форми мовлення). Підсистеми дій мовленнєвої діяльності створюють єдине нерозривне ціле, яке можна розділити лише умовно [5,60-61].

Таким чином, мовленнєва діяльність, як і будь-яка інша форма людської діяльності, характеризується всіма ознаками діяльності, що визначено сучасною психологією. Однак мовленнєва діяльність характеризується певною специфікою. Ця специфіка полягає в тому, що мовленнєва діяльність функціонує і розвивається в нерозривній єдності з іншими видами діяльності – трудовою, дослідницькою, навчальною, художньою, ігровою. Необхідно зазначити, що мета мовленнєвої діяльності ставиться в позамовному плані. Тільки тоді, коли мета і результати діяльності учня полягають у створенні певного мовленнєвого висловлювання, мовленнєва діяльність має місце в чистому вигляді, оскільки мета, засоби, дії й результат – все це визначається на мовному матеріалі і не виходить за межі мовленнєвого акту.

Педагогічна організація мовленнєвої діяльності в навчальному процесі здійснюється ефективно, якщо враховуються всі структурні компоненти діяльності.

А.Маркова, досліджуючи психологію засвоєння мови як засобу спілкування, акцентує на умовах, що сприяють розвитку мовлення. На її думку, необхідно:

- зробити розвиток мовлення одним із головних завдань шкільного навчання;
- виховувати мовлення в процесі засвоєння знань;
- формувати мовленнєву увагу;
- навчати мистецтву бесіди;
- не захоплюватися зовнішнім мовленням [4,222-223].

Комунікативно спрямоване навчання мови орієнтує на вивчення будь-якого мовного явища не ізольовано, а в реченні, тексті, з урахуванням його зв'язків з іншими явищами, із

з'ясуванням особливостей вживання в мовленні. Необхідно сформувати в учнів такі мовленнєві уміння й навички, які б дозволили їм розв'язувати важливі комунікативні завдання, зумовлені потребами спілкування.

Засвоюючи мову як засіб спілкування, учні вчать розуміти чуже мовлення, висловлювати свої думки та почуття в усній і писемній формі, у будь-якому стилі та жанрі, що найкраще відповідають ситуації спілкування.

Урахування вчителем даних сучасної педагогіки і психології сприятиме, на наш погляд, ефективному засвоєнню мови як засобу спілкування, підготовці мовно грамотної особистості з високим рівнем комунікативної компетенції.

Література

1. Быстрова Е.А. Коммуникативная методика в преподавании родного языка // Русский язык в школе. – 1996. – №1. – С. 3-8.
2. Выготский Л.С. Избранные психологические исследования. – М.: АПН РСФСР, 1956. – 519 с.
3. Голобородько Е.П. Концептуальные основы изучения русского языка в школах Украины // Русский язык, литература, культура в школе и вузе. – 2005. – №3. – С. 2-7.
4. Маркова А.К. Психология усвоения языка как средства общения. – М.: Педагогика, 1974. – 240 с.
5. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник. – К.: Ленвіт, 1999. – 320 с.
6. Методика навчання української мови в середніх освітніх закладах / За ред. М.І.Пентилюк. – К.: Ленвіт, 2004. – 400 с.
7. Методичні рекомендації щодо вивчення української (рідної) мови у 2006-2007 навчальному році // Українська мова і література в школі. – 2006. – №5. – С. 2-3.
8. Шелехова Г. Формування комунікативних умінь на уроках української мови в 6 класі // Українська мова і література в школі. – 2002. – №8. – С. 4-10.

ЗМІСТ

С.М.Порев. Проблеми інтеграції та університетська наука.....	3
Ю.В.Рева. Духовний контекст модульно-розвивальної системи навчання, виховання й освіти.....	15
О.Ч.Чирва. Структурно-стильовий підхід до організації особистісно-зорієнтованого навчання.....	37
Н.І.Білоконна. До проблеми підвищення якості підготовки сучасного вчителя початкової школи.....	43
Л.Ю.Пузанова. Принципи організації підготовки майбутніх педагогів до превентивної діяльності з молодшими школярами.....	48
І.А.Волощук. Формування мотиваційної спрямованості молодого вчителя до впровадження інновацій.....	61
С.С.Томіліна. Аналіз трактування поняття «компетентність» у науковій літературі.....	67
Н.В.Пономаренко. Різні підходи до визначення поняття «готовність до самореалізації» в професійній діяльності.....	72
С.П.Білоконний. Аналіз трактування понять «рефлексія», «рефлексивні уміння» в науковій літературі.....	78
Н.Ю.Дуднік. Роль самоорганізації в формуванні професіоналізму майбутніх учителів.....	83
Р.В.Кондратенко. Особливості готовності вихователів до діяльності у сучасному дошкільному навчальному закладі.....	90
Е.А.Аннюк. Роль психолого-педагогічних знань в формуванні потреби самовираження студентів в будущей професійній діяльності.....	97
І.П.Шуміліна. Проблема самоаналізу як складової особистісно-професійного становлення студента педагогічного університету.....	103
О.А.Остроушко. Соціолінгвістичні чинники в підготовці майбутнього українського словесника.....	109
Л.В.Задорожна. Шляхи формування особистості педагога – історика в сучасних умовах розвитку українського суспільства.....	114
О.І.Копіца. Організаційно-педагогічні умови формування вмінь діалогічної взаємодії майбутніх учителів.....	127

Н.В.Долгая. Формування емпіричного компонента духовності майбутніх вчителів засобами тренінгових завдань.....	133
Ю.О.Саунова. Технології формування екологічної свідомості студентів природничих факультетів у процесі навчально-виробничої практики.....	140
С.М.Амеліна. Психолого-педагогічні умови формування культури діалогу у студентів аграрних вишів.....	152
Л.Г.Федорова. Педагогічний такт як спеціальне професійне вміння майбутнього вчителя.....	160
Л.І.Варнавська. Новітні комп'ютерні технології - на допомогу майбутнім викладачам музики.....	165
А.В.Мастіпанова. Особливості виконання технічного рисунка методами креслення.....	170
Т.В.Андріанов, Н.Г.Макаренко, В.Є.Андріанов. Переконавання як метод духовного та морального виховання на заняттях з фізичної культури.....	178
О.А.Чаркіна. Педагогічне тестування: тенденції та перспективи.....	183
І.Л.Мінжоріна, Ю.В.Субота. Основні аспекти формування професійної майстерності у майбутніх викладачів з фізичного виховання.....	193
О.В.Малихін. Наступність у формуванні умінь самостійної навчальної діяльності студентів педагогічного університету на організаційному, операційному і предметному рівні.....	198
А.Н.Сендер. Об организации самостоятельной работы студентов заочной формы обучения.....	212
М.Г.Вієвська. Компетентнісний підхід – як засіб розвитку сучасної економічної освіти.....	219
С.В.Рева. Комп'ютерні імітаційні моделі та освіта.....	228
А.А.Пермяков, Л.В.Григоренко, Н.І.Зеленкова. Вища освіта України і болонський процес.....	234
С.О.Смолова. Організація ігрової діяльності на практичних заняттях з німецької мови як другої мови в системі підготовки студентів факультету іноземних мов до іншомовного спілкування.....	241
Н.В.Волкова. Інформаційна культура: позитиви та негативи комп'ютерного впливу.....	248

Н.Є.Федоринова. Превентивний підхід до організації педагогічного процесу в умовах загальноосвітньої школи.....	255
Л.В.Кондрашова. Соціально-педагогічні основи профілактичної роботи з учнями «групи ризику».....	265
О.О.Павленко. Навчальна активність студентів як визначальний фактор формування творчої особистості.....	274
A.Petrulytė. Творческость как важный фактор здоровья учащихся средней школы.....	285
М.В.Бадіца. До проблеми формування творчої особистості майбутнього вихователя дошкільного закладу.....	293
Л.О.Савченко, Л.В.Бешеvecь. Формування загальнолюдських цінностей у старшокласників засобами української літератури.....	299
І.В.Лов'янова. Особистісно-орієнтоване навчання – фактор формування ключових компетентностей загальної середньої освіти.....	306
Ю.С.Коровкіна. Проблема агресивної поведінки підлітків як складова девіантності.....	314
Dr Tamara Zacharuk. Okrucieństwo w mediach zagrożeniem dla dzieci i młodzieży.....	319
Mgr Sabina Wieruszewska – Duraj. Pedagogia celestyna freineta w przedszkolnej edukacji ekologicznej.....	326
І.А.Кравцова. Ігрова діяльність учнів у процесі навчання та формування інноваційної особистості.....	337
О.Б.Брижатенко. Визначення сформованості мотиваційного компоненту як складового елемента пізнавальної активності.....	344
Д.В.Щербина. Ігрове навчання як засіб активізації комунікативної позиції учнів.....	353
Г.М.Педосюк. Вдосконалення діалогічних умінь та навиків учнів на уроках іноземної мови.....	358
Т.В.Карпінська. Музична фольклористика як спеціалізація в системі вищої музичної освіти України.....	364
І.П.Антонік. Фізіолого – гігієнічні проблеми виховання школярів сучасних шкіл.....	370

Р.В.Лашко. Викладання дисципліни "біофізика" для студентів природничого факультету у контексті вимог болонського процесу.....	375
Г.Б.Штельмах. Умови підвищення якості діяльності методичної служби середньої і вищої школи.....	380
І.В.Шароваріна. Особливості педагогічного бачення феокистом хартахаєм процесу викладання мов в польських гімназіях другої пол. ХІХст.....	384
Г.П.Поліщук. Політика держави в галузі української освіти та методів навчання в 20-ті роки ХХ століття.....	395
І.В.Криштак. Правове виховання у спадщині В.Сухомлинського.....	403
Ю.І.Чирва. Формування системи підготовки вчительських кадрів в радянській Україні (1917-1932 рр.).....	410
О.Б.Потапенко. Проблема пошуку шляхів виховання моральної особистості на сучасному етапі розвитку українського суспільства в контексті використання філософсько-педагогічного досвіду вітчизняних мислителів другої половини ХVІІІ сторіччя.....	418
О.А.Пермяков, Н.І.Зеленкова, Л.В.Григоренко. Рейтингова система оцінки знань учнів.....	423
Л.С.Цоуфал. Психолого-педагогічні умови навчання мови як засобу спілкування.....	439

Наукове видання

**ПЕДАГОГІКА
ВИЩОЇ ТА СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ**

**Збірник наукових праць
Випуск 17**

Російською та українською мовами

Головний редактор:

В.К.Буряк

Відповідальний за випуск:

заступник головного редактора

Л.В.Кондрашова

Підписано до друку 19.02.2007.

Формат 60x84 1/16. Папір офсетний. Гарнітура Times.
Друк офсетний. Ум.- др.арк.- 25,7. Обл.- вид.арк. – 18,2.
Тираж 500 прим.

Криворізький державний педагогічний університет.
50086 Україна, м. Кривий Ріг, пр. Гагаріна, 54.
Свідоцтво про державну реєстрацію Серія КВ № 7500 від
03.07.2003 р.

Друкарня СПД Щербенок С.Г.
50027 Україна, м. Кривий Ріг, вул.Рокосовського, 5.
т.(0564) 922-077